

LO CRIT D'ESPAIYA

SETMANARI CARLISTA ILUSTRAT

PREUS DE SUSCRIPCIO:

EN BARCELONA: trimestre.....1 pesseta
FORA: idem.....1'25 »

ULTRAMAR Y EXTRANGER
trimestre 2'50 pesseta

— Número solt: 5 cèntims —

ADMINISTRACIÓ:

EN LA BIBLIOTECA TRADICIONALISTA
Ronda Universitat n.º 14

APARTAT DE CORREUS, N.º 147
ahont se dirigirà tota la correspondencia

— Número a l'assat: 10 cèntims —

lit. Barcelonesa. s. Pau. 56.

FUNESTOS PRESSAGIS

K. Miró

—Y doncas, senyor Espiridion, ¿que li passa que 'l veig tan pensatiu?
—¡Cá! home; no m' en parli. ¿Qué no sab que se l' emportan allí ahont mori son malhaurat pare?
—¡.....!

LA SETMANA

Com lo senyor *Flordelts*
se troba un xich malaltís,
ab insistencia 'm demana
que contregui 'l compromís
d' escriureli *la setmana*.

Y com qu' ell es un senyor
que l' apreció de cor,
perque es jove de cultura,
y perque es un escriptor
qu' ha arribat á gran *altura*,
lo compromís he acceptat
y al moment he rebuscat
en periódichs y papers
lo que de nou ha passat
qu' interessés á vostés.

Mil revistas he llegit,
pro sí, sí; novas m' has dit;
no n' he trobada ni mitja.
Tot está talment dormit,
tot respira calma *chicha*.

*
* *

Sagasta, qu' es una púa,
per ara encar continúa
ab lo mateix Ministeri,
y ningú esqueixa la grúa
per descifrá aquest misteri;
puig cuan un lliberal mana
de bona ó de mala gana,
seguint las millors drasseras
no pot passá una setmana
sense repartir carteras.

Pro segons mon trist senderi
ara no tardará á haberhi,
puig ho ensenyan los indicis,
cap cambi de Ministeri
fins..... que torném tenir crisis.

*
* *

Entretant, la *mónstrua* fera
alsa sa vista encisera
envers lo cel y sospira,
y sempre espera qu' espera
sentat en una cadira.

Los romeristas mes bons
no s' entenen de cansons;
Zorrilla y sos partidaris
malgastan las ilusions
fent tutis y *solitaris*.

*
* *

Ja no hi ha cap més infant
que nos siga interessant
sa millora ó malaltía;
la *Gaceta* 'ns va explicant
qu' está millor cada día.

Y hasta 'ns ha noticiat qu' ara
que ja cap mal l' aclapara
al Pardo á viure 'l durán,
qu' es hont va morir son pare.
¿Vritat saben lo que fan?

No soposo ab eixa treta
á la criatura maleta;
rés de tot aixó es temible.

Diu qu' está bó la *Gaceta*,
y ella sempre es infalible.

*
* *

Inlaterra ab las rahons
de la forsa dels canons
va regirant tot lo mapa,
per si troba possessions
hont poguerhi ficar grapa.

No la capfica ni espanta
quant lo seu honor bescanta
Portugal, y ab calma tonta
mentres escolta com canta
li contesta: ¿á mí que 'm conta?

*
* *

Un tipo ab cara extremenya,
segons ell m' ha dit, s' empenya
en trobar lo gran invent,
en aplanar la gran penya
del continuo moviment.

Aquest que diu l' ha trobat
es sargento *retirat*,
del *cuervo* d' infantería.
Menjant ranxo rescalfat
vá agafá aquesta manía.

Quant tot fent ratllas m' ho explica
y m' atabala y 's capfica,
li dich ab compassió: Noy,
si no cambias de música,
no paras fins á San Boy.

*
* *

Seguint rápida carrera,
que al mirarlo un s' esparvera,
marta 'l *dengue* galopant;
lector, vésalhi al darrera
ab un flaviol sonant.

Formant un coro los metjes
y la ciencia, ab frasses lletjas
renegan del desengany;
podém apuntar las fetxas
y..... tal día fará un any.

Quant lo *dengue* me seguía,
jo, detrás ma fantasía,
vaig fugir dret al Parnás,
y desde allí ni un sol día
váreig gosar treure 'l nás

Quant ja no se veu cap cama
del *dengue*, quant un s' esclama
d' haver tingut lo fracás,
hem sabut per telegráma
que 'l cólera vé al detrás.

*
* *

En lo número passat
y en altres haurán notat
que sempre, péquis no péquis,
contra 'n *Flordelts* irat
ha parlat lo senyor *Equis*.

Equis, veig que tú t' enterras
ab aquestas qüestions perras
que 't sortirán malament;
no t' emboliques, *Gutiérrez*,
mira que 't farán malbien.

Sino qu' ara l' amohina

lo costipat que trigina,
ja t' hauria armat un *lio*
ó clavat una tonyina
de padre y muy señor mio.

Te diré, ab ton permís,
que no t' enrédís aixís,
créume, no te destarotís;
¿qué no veus que 'n *Flordelis*
te guanya, té més bigotís?

ANGEL ROMÁNTICH

¿LLEAL?

Ja haurán observat nostres lectors que d' un temps á aquesta part, quan á algú se l' hi pregunta per sas ideas polítiques, se l' hi diu:—¿Ets rebelde ó lleal?

Vet' aquí una pregunta que no 'm sembla prou bé. Perque suposa, ó vé á suposar, que hi pot haberhi carlins que no siguin lleals, cosa completament falsa.

Per nosaltres, no hi ha més que distinció entre ser carlí ó ser lliberal, perque fins los nocedalins son ni més ni menos que uns solemnes lliberals. ¿Per qué?

Lliberal es tot aquell que, encara que no professi doctrines lliberals, no obstant accepta y practica procediments declaradament lliberals en la intenció y en la forma.

Y aixó es lo que ha fet lo nocedalisme. Ha apelat al procediment revolucionari de la insurrecció, y are usa una especie de sufragi universal, omplint planas y més planas de sos periódichs, ab una tirallonga de firmas y més firmas, que Deu sab d' hont surten.

En conseqüència, lo nocedalisme es una branca que s' ha empaltat al arbre del lliberalisme.

Per lo tant, queda, com hem dit, feta la sola distinció entre lliberal ó carlí.

Y queda destituhida de fonament la distinció entre lleal ó rebelde, que vé á suposar que dintre del partit carlí hi pot haverhi rebeldes, sent aixís que si hi ha algun rebelde, se l' hi dona una puntada de peu y se l' envia á passeig.

Qual remey sempre produheix bons resultats.

GAY LUSSAC.

LO SUFRAGI UNIVERSAL

EN Sagasta ja ha arremangat lo tupé. Lo Congrés acaba d' aprobar l' article primer del sufragi universal.

¡Respirém!

Unas quantas passas més y, aprobat lo sufragi, se haurá resolt un problema difícilíssim, de qual solució dependeix precisament la salvació de nostra patria.

Ja s' ha concedit á *tots* los espanyols, majors d' edat, lo dret de votar.

Ara, en lo *stultorum infinitus est numerus*, de que parlava l' Esperit Sant, es ahont hi haurá la rahó.

Desde ara ja no resoldrán las grans qüestions los homes pensadors, ni los problemas científichs los sabis, ni dirigirán los destins de nostra patria los homes de Estat y diplomátichs.

Avuy tot ho resoldrá aquest *poble soberano*, que lluheix *pan-y-toros*, que no hi veu més enllá del nas, y que no té consciencia dels seus actes ni iniciativa de las sevas accions.

En una paraula: 'ls tontos, perque hem de concedir que son en major número que 'ls sabis ó que la gent

de criteri, quan menos, son los destinats á tenir la paella pel mánech.

.*

—¿Qué 's lo sufragi universal?—preguntava un municipal cessant á un ex-sereno.

—¡Home! Un gran adelanto—respongué l' interrogat.—Ab lo sufragi—continuá—tú, jo, en Peret escombriayre y 'l bacallané de sota casa, tindré vot, vull dir que podré pendrer part en totas las eleccions.

—¿Y no 'ns donarán res?

—D' aixó ja 'm parlaré. Dependrà del *éxit* que tinguen las eleccions. De tant en tant alguna garrotada.

—Si ha de ser aixís, renuncio generosament á aquesta *gracia* que 'ns regala el Govern. ¡Pera tenir que rebre y no cobrar, que votin los difunts com avuy día!

.*

Lo día següent d' haverse votat l' article primer del sufragi, en lo plá de la Boquería (a) de la Calma, hi havia al dematí molta animació entre 'ls *artistas* de brotxa grossa.

Deya un:

—Al menos ab lo sufragi hauré arribat á nivellar-nos ab los richs. Tindrém, com ells, lo dret de votar.

—Bé, però—respongué un segon.—Si 'ls pobres tením los mateixos drets que 'ls richs, qué, ¿podré arribar á ser govern?

—No faltava més—digué un tercer;—si 'ls vots son triunfos, nosaltres, que som més que 'ls, hem de guanyar per forsa.

A lo qual anyadí un *artista* que estava tot pensatiu:

—No os feu il·lusions, companys. Lo Govern vol remediar la miseria del obrer y entretenir la gana que patím, no ab travalls que 'ns proporcionin lo pá, no ab lleys que milloren nostre crítich estat, no ab rés de bó, sino ab lo sufragi universal.

Es dir, nos diu:

—¿Tens gana?

—¡Sí!

—Ves á votar. ¡Atípat!

.*

Un xicot molt curiós deya al seu pare:

—Qué vé á ser aixó del sufragi que diu 'l *Daluvio*.

—Lo dret de votar que tindrà tothom.

—¡Oh! aquest dret ray, ja 'l teníam.

—¿Com s' enten?—exclamá lo pare mitj extranyat.

—Sí, quan tú 'm pegas, me poso á *votar*.

Aixís ho farán los espanyols. Votar ans y després de haver rebut.

.*

Diálech cullit al vol.

—¡Bé, entenemnos! Pera tenir vot s' han de reunir certas condicions.

—Cap més que la de contar 25 anys y estar en plé us de coneixement.

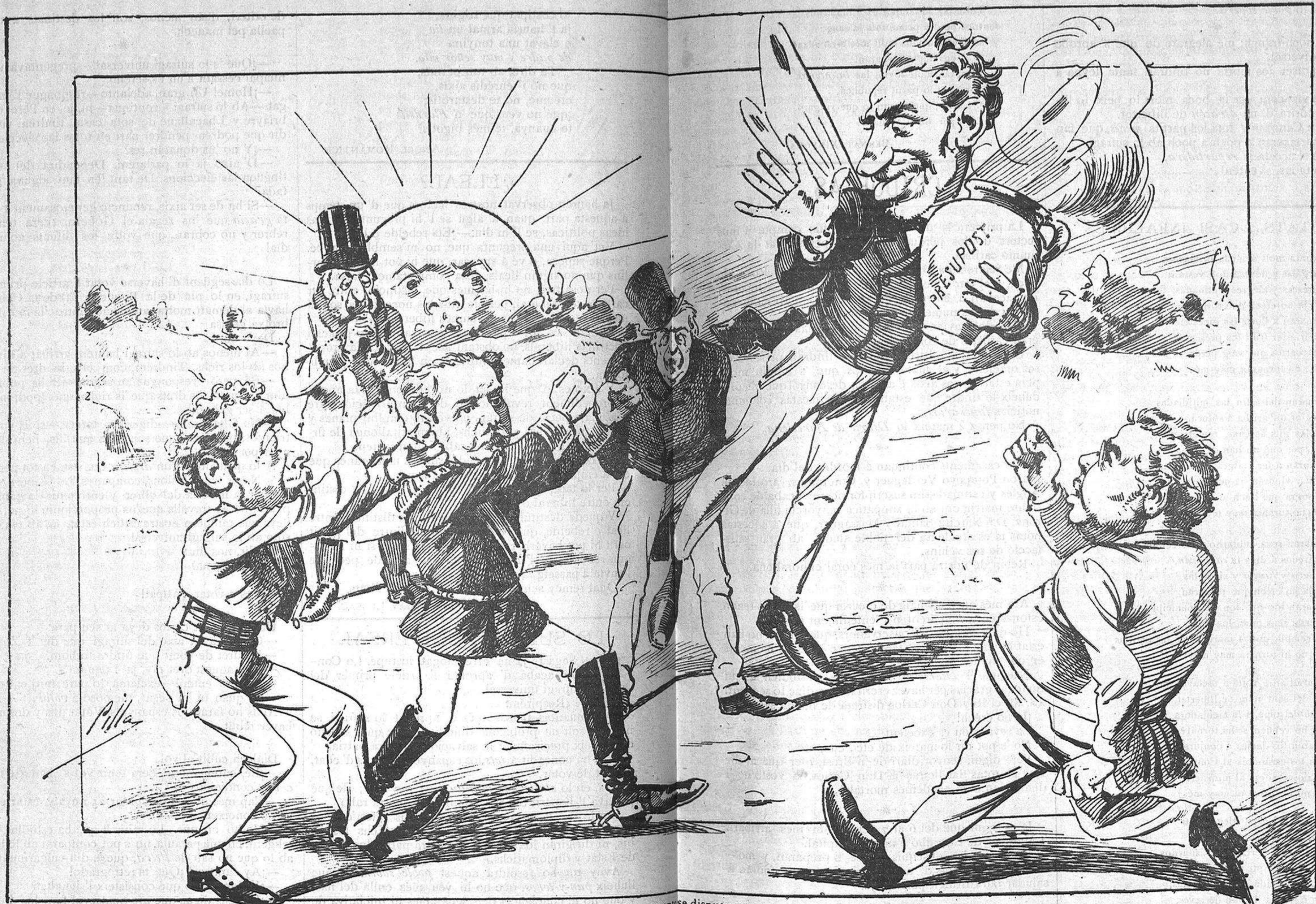
—No ho creguis. Lo sabi, 'l que ha estudiat, l' intel·ligent, en una paraula, no 's pot comparar ab lo burro, ab lo que no sab de *lletra*, que 's diu vulgarment.

—¡Ay caratsus! ¡Qué 'ts retrógrado!

—¿Y donchs ab qué consisteix l' igualtat?

—¿Donchs digas que are qualsevol farà los diputats y regidors?

—Ni més ni menos. Ab lo sufragi, lo *Noy de Tona* pot arribar á ministre.

Mentre 'ls pobres cessant se disputavan
qui 's quedava ab la moma
surt per encant lo seu etern fantasma
y altre cop se l' en porta.

Si ho vol lo *poble soberà*.

—*—

Jo, 'ls hi soch franch; me alegraré de que s' aprobe
'l sufragi universal.

Perque potser los morts no tindrán tanta feyna á votar.

Perque aixís com per la boca mort lo peix, lo lliberalisme morirá d' un *atracón* de llibertat.

Perque en Cánovas y tots los partits *medis*, que fan nosa, desapareixerán á poch á poch ab lo sufragi.

Y perque s' acosta la *repartidora*.

¡De garrotadas, s' entén!

EQUIS

VERITATS... CASI INFALIBLES

Tornará molt aviat la primavera
ab sas galas y flors á doll vessant,
y las frescas y alegres matinadas
ja ho crech que tornarán.

Tornarán á florir las ginesteras,
tornarán á fer fruit los presequés....
pró 'ls cuartos que vaig perdre l' altre día,
¡no tornarán may més!

Tornarán del estíu las mitjdiadas
ab la calor qu' arriba á sofocá,
y aquellas nits serenas, esplendentas,
¿per qué no han de torná?

Tornarán á fer viatges las fragatas,
y anirán y vindrán 'ls mariners....
pró la sogra que tinch al altre barri,
¡no tornarà may més!

Tornarán sens duptarho á Barcelona
nous enredos á dins la *casa grán*,
y 'ls tiberis y *lunchs* y xirinolas
ja ho crech que tornarán.

Tornarán los que son del municipi
á malgastar sens mida los dinés,
pró 'm sembla que 'l marqués de las patillas
¡no hi tornarà may més!

Tornarán altre volta á esclavisarnos
abusant del sant nom de llibertat,
y l' home del tupé, á la menjadora
¿ho vehuen, si ha tornat?

Tornarán los demás á conjurarse;
tornarán los escándols al Congrés,
pró 'ls conservadors al ministeri
¡no hi tornarán may més!

Tornarán pel partit lligitimista
jorns felissos de pau y benestar,
y 'l Marqués de Cerralbo á visitarnos
molt prompte tornarà.

Tornarán á cridá 'ls nocedalistas;
tornarán á fe aná 'l mon de revés,
pró 'n Nocedal al teatre del Olimpo
¡no hi tornarà may més!

Tornarán los impostos á matarnos
fentnos perdre primé tota la sang,
y las contribucions molt més crescudas
sens dupte tornarán.

Tornarán molt sovint las *intentonas*
que promou lo partit republicá,
y D. Carlos, que diguin lo que vulguin...
¡per forsa tornarà!

BERNAT XINXOLA

CRIDORIAS

La primera la dedico avuy á donar compte á mos
lectors de dos pérduas que ha experimentat la Co-
munió carlista.

Me refereixo á D. Bonaventura Comella y Roca, de
Vich, y al tan conegut carlista Sr. Grau, de Riudoms,
que acaban d' entregar son ánima á Deu ab molt sen-
timent de sos numerosos amichs.

Tots dos havían probat en moltíssimas ocasions que
eran carlistas de convicció y de cor.

Esperém que nostres lectors los tindrán presents en
sas oracions, y al mateix temps que 's cuidin molt,
pera estalviarnos aixís l' amarch desconsol que 'ns pro-
duheix lo tindre que estampar en aquestas columnas
noticias *funerarias*.

No pensa 'l mateix lo *Diario de Barcelona*.

—*—

Los casaments continuan á l' ordre del día.

Don Pompeyo Verdager y Corominas, arcalde de
Anglés y estimadíssim suscriptor nostre, acaba de con-
traure matrimoni ab la simpática senyoreta filla de Gi-
rona, D.ª Narcisa Salieta y Massaguer, que á aquestas
horas ja es arcaldesa del poble aludit, ab gran satis-
facció de sos vehins.

Rébin de nostra part la més coral enhorabona.

—*—

Ara més que may haig de creurer que 'ls boijos tenen
estonas en que aparentan l' enteniment sencer.

Ho dich perque 'ls conservadors, que encara no han
estat en cap manicomi, també tenen los seus moments
en que diuhen alguna que altre vritat.

Exemple 'l *Diario de Barcelona*, periódich á qui
dono las gracias per haver escrit fa tres días lo següent:
«S. M. el Rey Don Carlos disfruta de buena salud.»

¡Ja ho crech!

La seva prou es excelent.

No 's pot dir lo mateix de etc., etc., etc.

Peró digui, senyor diari de 'n Brusi, ¿per qué al dir
Rey ab totas las lletras á Don Carlos, á vosté no 'l
denuncian com als demás mortals?

—*—

Ja es segur que del 6 al 7 del próxim mes arribará
'l Marqués de Cerralbo á aquesta capital.

Molts sont los obsequis que se li preparan, y mol-
tíssims los carlistas d' aquest Principat que vindrán á
saludar tan distingit personatge.

—*—

Ministerium habemus.

¡Aleluya!

En Sagasta, després de rifarse á tots los seus rivals, ha confeccionat un Ministeri modelo... de moltes coses. En primer lloch, sápigam que tenim quatre ministres nous y frescos com los bunyols que donaren tanta celebrat al tío Nelo.

Los quals—los ministres, no 'ls bunyols—costarán al país altrás tantas cessantías.

Que 's la propina que doném als que 's desvetllan pera governarnos.

Además, tenim un ministre de la Guerra partidari del servey obligatori.

Que farà anar á servir á Don Alfons á tot bitxo vivent.

¡Y visca la llibertat!

Ara sí que comenso á pensar que tornarán aquells temps á que feu referencia en Sagasta, després de la restauració, dihent: «Ha terminado para siempre la raza..... de etc... ¡Justo castigo á su perversidad! Han pasado para jamás volver los tiempos del absolutismo, del despotismo.»

·*·

Lo nou Ministeri ha sigut molt ben rebut per la gent de pan y toros.

Perque lo ministre de foment es lo xulo major de aquestos regnes.

Lo Duch de Veragua.

Ab aquest motiu hi ha qui creu que se suprimirán las escolas públicas, y en lo seu lloch si establiran plassas de toros.

D' aquesta manera lo Duch fomentará los toros de la seva ganadería.

·*·

Al senyor Arcalde.

Excm. Senyor:

LO CRIT D' ESPANYA, en representació y delegació dels molts lectors que té á Barcelona, á V. E., ab lo major respecte, demana y suplica:

Que aixís com en Rius y Taulet, lo seu digne antecessor, va tenir la felís ocurrencia de fer portar casco als municipals, de plantar palmeras que 's moren en lo passeig Colón, de instalar uns *sumideros* que semblan *cassillas* dels *buots*, y deixarse las patillas, se prengue V. E. la molestia de buscar un medi pera espantar los aucells que nit y día están aquartelats en los arbres de la Rambla del Centro, fent las *delicias* dels transeunts, ab aquells *confits* que ab tanta frecuencia los hi envían.

Ja es hora, senyor arcalde, de fer los impossibles pera que desapareixi aquella pluja; porque, ab franquesa, es una llástima que un hom haje d' estrenar un barret per setmana.

Prengue, per Deu, una determinació, senyor arcalde.

O si no, ¿per qué s' haurá inventat la pólvora?

·*·

Are que tothom trona contra 'ls inglesos llegítims, proposo lo següent:

No comprar mistos inglesos, per las espurnas que llensan, per la fressa que fan y porque van contra nostra industria.

No portar barrets inglesos, porque son cars y 's tronan fàcilment.

No anar en los tranvías del Inglés, porque 'ls conductors tenen lo vici de donar moneda falsa.

No menjar *beefsteak* á la inglesa.

No montar á caball á la inglesa.

No dir «*hi hes* en fulano», sino «es aquí en fulano».

Renunciar generosament á ser de l' *ayga lifa*.

¡Ah! Donar la llicencia als inglesos espanyols.

·*·

En Castelar ha dirigit una afectuosa y expresiva carta á la Regent, donantli 'l pésam ab motiu del restabliment de D. Alfons.

No es que reprobi la delicadesa y sentiments de las personas; però no fent tanta comedia en Castelar hauría quedat millor.

Perque aixó de gastar un republicá tants cumpliments ab la Regent, es molt significatiu.

En Castelar vol deixar de ser republicá, y no sab com ferho.

Peró, descuidis, que no faltarà qui li donará una empenta.

¡Si 's veuhen unas cosas!

Se corre que *La Publicidad*, periódich republicá, es l' orga del arcalde, un senyor fusionista.

La veritat es que aquella li crema molt incens.

Y en Maciá, segons malas llengas, fins es capás de fer diputat, com á remuneració, á un redactor de dit periódich.

Y ¡visca la Pepa!

No hi ha que extranyarse de rés, per aixó.

La Publicidad s' enmiralla en lo seu amo.

·*·

Lo *Diluvio* digué l' altre día que 'ls músichs de la banda dels Tallers Salesians s' havían tornat tísichs.

Y la noticia resultá efectivament tísica.

Com lo seu autor.

Que no té cura.

·*·

Aquell *buen* catedràtich de la Universitat que tot ho explica per las *cédulas*, digué l' altre día en una conferencia, que es un disbarat enviar missioners á civilisar los salvatjes del Africa.

Una proposició al Govern:

En vista de las explicaderas del *buen* catedràtich, suplico que hi envihi á aquest senyor.

A véure si logrará civilisarlos.

CORRESPONDENCIA

P. R. y J.—Girona.—

Pe 'l correu he rebut lo seu escrit, y tot llegintlo m' he quedat dormit; puig, francament, sa carta, de lo sentit comú, molt lluny s' aparta. ¿També ha tingut lo *dengue*, car doncell? Vosté 'l deu tenir dintre de 'l cervell.

N. F. B.—Girona.—

Li prometo, Farrer, que 's quasi un cástich los poetas que corren per' aquest mon; lo de sobre vosté, fá venir son; pero lo de vosté, fá venir fástich.

Que 'm tallin las mans, si vosté y 'l de dalt no son germans. ¿Que 's pensava, potser, *tomarme el pelo*, competidor etern de 'l Tío Nelo? Puig tinga entés, poeta escanyolit, que á n' aquí ja no 's mama ningú 'l dit.

Batllovi Picafoch, P. S., M. O. L., lo seu 's publicarà.

Barcelona.— Imprenta de Fidel Giró, Córtes, 212 bis.

UN LLIBERAL PUR SANG

Tipo flamench y anarquista
Que no será may carlista.

FÁBRICA D' ÁCIT PIROLLENYÓS
PIROLEÑITO DE FERRO Y ALUMINA
Diposit de llenyas y fustas pera carruatjes
de **JOAN PUIGMARTÍ**
Carrer de Floridablanca, 131.—Barcelona.

Especialitat en llenyas de totas classes pera estufas, forners y confiters.—Llenya d' olivera pera netejar y conservar las calderas de vapor.

Fábrica de cotillas de varias clases
➔ DE ➔
FILLAS DE DUAT
ENVIO Á PROVINCIAS
Platería, 42, entrada Palau, 7.-2.º-2.^a
Sucursal: LA ARCHIDUQUESA
Carrer dels Archs, 4—BARCELONA

GENEROS DE PUNT
➔ DE ➔
GONZALO COMELLA
3. Carrer de la Boquería, 3.—BARCELONA
TANCAT LOS DIAS DE FESTA.

Florentino

TAPISSER ADORNISTA

Se construixen y restauran Silleries, Reclinatoris, Somiers y tot lo demás pertinent á n' aquest ram.

CARRER DE XUCLÁ, 19.—BARCELONA

ENQUADERNACIONES

en un dia luxosas y senzillas *en lo taller de*

PENELLA Y BOSCH

Molas, 29, prop la de Fontanella
BARCELONA.

BLANCA Y LEOPOLDO

Datos biográficos de los dos Príncipes

por FLODELIS

con un prólogo de D. F. de P. O.

Luxosissim folleto ab impresió a dos tintas y tres magnífichs retrats

PREU: 1 PESSETA